

DET KONGELIGE
JUSTIS- OG BEREDSKAPSDEPARTEMENT

Domstoladministrasjonen
Postboks 5678 Sluppen
7485 TRONDHEIM

Deres ref.

Vår ref.

Dato

19/6177 - AGD

03.04.2020

Statsbudsjettet 2020 - Supplerende tildelingsbrev nr. 2 - utredning av konsekvenser av endringer i straffeprosessloven

Justis- og beredskapsdepartementet (JD) viser til tildelingsbrev 7. januar 2020. Videre viser vi til dialog om oppfølging av Straffeprosessutvalgets utredning og til pkt. 7.5 i tildelingsbrevet for 2020 til Domstoladministrasjonen (DA). Nedenfor beskrives innretningen på oppfølging av utvalgets forslag innen en rekke temaer. Det tas sikte på å fremme en proposisjon om dette for Stortinget våren 2021.

Beskrivelse av oppdraget

Vi ber om at DA utreder de økonomisk og administrative konsekvensene av de konkrete forslagene skissert nedenfor. Enkelte av forslagene vil i liten grad berøre domstolene, men listes opp slik at helheten av endringene innen de valgte temaene fremkommer.

Hovedmålet med endringene er at de legger til rette for en rettssikker og mer effektiv straffesaksbehandling. Vi ber om tilbakemelding dersom DA mener det er behov for justeringer eller endringer for å sikre at endringsforslagene støtter opp under dette målet. Departementet forutsetter at endringsforslagene kan gjennomføres innenfor gjeldende budsjetttrammer.

DAs utredning må synliggjøre økte kostnader og gevinster i form av tidsbruk, både for domstolene og så langt det er mulig for advokater og andre relevante aktører. Vi ber om at gevinster og kostnader kvantifiseres i form av tid, statistikk, antall saker, kroner eller

Postadresse
Postboks 8005 Dep

Kontoradresse
Gullhaug Torg 4A
0484 Oslo

Leveringsadresse
Varemottak
Akersgata 59
0180 Oslo

Telefon - sentralbord
22 24 90 90
Org.nr.: 972 417 831

Sivilavdelingen
Anne Guro Dimmen
22245525
AnneGuro.Dimmen@jd.dep.no

lignende. Der dette ikke er mulig, ber vi om at vurderingene beskrives kvalitativt. Dersom det avdekkes at enkelte av endringsforslagene medfører kostnader som er større enn gevinstene, ber vi om at DA kommer med forslag til justeringer for å oppnå en mer effektiv saksbehandling totalt sett. Under forslagene ber vi om svar på noen spørsmål som kan være relevante for å gjøre tilstrekkelige vurderinger av økonomiske og administrative konsekvenser.

Det er naturlig at DA involverer domstolene og dommere i utarbeidelse av svar på oppgaven.

1. Fornærmede og Bistandsadvokaten mv.

Vi ber om å få utredet konsekvensene av følgende forslag:

1.1 Oppheve ubetinget rett til bistandsadvokat etter straffeprosessloven § 107 a første ledd bokstav a ved brudd på oppholds- og besøksforbud (straffeloven § 168) og seksuell handling (straffeloven § 304).

Hvor mange saker gjelder dette for 2019? Tallene bør være sammenlignbare med statistikk oppgitt i Domstoladministrasjonens brev 20. september 2019. Om lag hvor stor andel kan en forvente får innvilget rett til bistandsadvokat under unntaksbestemmelsen? Hva er forventete kostnadsbesparelser på kap. 466? Departementet ber om at besparelsene estimeres og kvantifiseres basert på tilgjengelig tallmateriale.

1.2 Senke terskelen for oppnevning av koordinerende bistandsadvokat, og eventuelt åpne for at retten kan legge flere av oppgavene som i dag utføres av den enkelte bistandsadvokaten til den koordinerende bistandsadvokaten.

Hvor stor endring innebærer dette i form av besparelser for utgifter til bistandsadvokat? Har DA noe å utdype fra brev 20. september 2019?

1.3 Innføre kompetanse for domstolene til å gjøre unntak fra retten til bistandsadvokat der fornærmede klart ikke har behov for bistand, på grunn av sakens karakter eller forhold ved vedkommende selv.

Departementet antar at dette ikke vil være relevant i så mange saker, hva er DAs vurdering?

1.4 Innføre kompetanse for domstolene til å fastsette rammene for bistandsadvokatoppdraget ved oppnevningen, herunder beslutte begrensninger i bistandsadvokatens tilstedeværelse i rettsmøter eller oppnevne for en bestemt del av saken, for eksempel et bevisopptak eller et avhør.

Departementet antar at denne endringen potensielt kan gi betydelige innsparinger, særlig under etterforskningsstadiet. Hva er «handlingsrommet» for å begrense rammene? Fint om DA gir eksempler på sakstyper og tidspunkt i prosessen hvor dette er mest relevant. Er det mulig å gjøre anslag på antall saker eller antall timer der dette er relevant? Hvordan er forholdet til godtgjøringsregelverket, og er det behov for endringer i stykkprisforskriften?

1.5 Innføre kompetanse for domstolene til å pålegge felles bistandsadvokat hvor det er flere fornærmede, dersom det ikke foreligger interessemotsetninger mellom de fornærmende eller andre spesielle forhold taler imot det, slik som stor geografisk avstand.

Har DA noe å utdype fra brev 20. september 2019? Anslag på hvor mange saker dette er relevant for? Hvor mange saker har flere fornærmede hvor det er flere bistandsadvokater i samme sak? Er det mulig å beregne antatte besparelser på kap. 466?

1.6 Innføre kompetanse for domstolene til å bestemme at bistandsadvokatens ansvar for å fremme et sivilt krav kan overlates en annen bistandsadvokat i saken, en koordinerende bistandsadvokat eller påtalemyndigheten, dersom prosessøkonomiske grunner tilsier det og det er forsvarlig av hensyn til kravshavers interesser.

Tilsvarende spørsmål som punkt 1.5 over, men kan man si noe om omfang og besparelser?

1.7 Forhåndsfastsettelse av timebegrensning for bistandsadvokatoppdraget

Det er aktuelt å utrede om forhåndsfastsettelse av rammene for bistandsadvokatoppdraget bør skje ved at domstolen kan sette en begrensning til et gitt antall timer. Departementet ber om DAs vurdering av betydningen av en slik regel.

2. Tingrettens behandling av straffekravet og regler om saksbehandlingen

Departementet ønsker å foreslå endringer som legger til rette for mer aktiv dommerstyring og mer effektiv og konsentrert prosess, særlig i de store og kompliserte straffesakene. Det er et mål at forslagene skal innrettes slik at de vil bidra til en mer

effektiv straffesaksbehandling. Vi ber om å få utredet konsekvensene av følgende forslag:

2.1 Forankre i straffeprosessloven prinsippet om dommerstyrt saksstyring, både på saksforberedelsesstadiet og under hovedforhandlingen

Forarbeidene bør gi klart uttrykk for at det er ønskelig med et kulturskifte, slik at dommerne inntar en aktiv lederrolle. Det vil være aktuelt å implementere lovutkastet §§ 30-1, 34-7 og 35-1 i kapittel 21 og 22 i gjeldende lov, men med nødvendige tilpasninger. Mer aktiv saksstyring er i første rekke aktuelt i større saker, og det foreslås fleksible regler som sikrer at små og ukompliserte saker fortsatt kan behandles med en helt begrenset saksforberedelse.

2.2 Innføre krav om at bevisoppgaven må inneholde en kort begrunnelse for og andre viktige opplysninger om det enkelte bevis

Dette kan bidra til å bevisstgjøre partene om behovet for de enkelte bevis og gi retten et bedre grunnlag for å behandle saken, og styre og kontrollere bevisførselen. Begrunnelsen og opplysningene skal ikke være utførlige eller detaljerte, og regelen bør utformes slik at kravet til begrunnelse ses på bakgrunn av hva som er hensiktsmessig i den enkelte sak. Selv om ordlyden i straffeprosessloven § 262 første ledd ikke stiller krav til innholdet av bevisoppgaven, har Riksadvokaten instruert påtalemyndigheten om å utarbeide utfyllende bevisoppgaver, slik at det er grunn til å tro at dette i noen grad allerede praktiseres, jf. Riksadvokatens kvalitetsrundskriv ([RA-2018-3](#)) punkt 4.10.2. Oversendelsen bør også inkludere opplysninger av betydning for beramning og gjennomføring av hovedforhandlingen. Vi ber DA om å vurdere i hvilken grad dette vil være nyttig verktøy for dommerne for å styre og kontrollere bevisførselen.

2.3 Utvide forsvarers plikt til å inngi tilsvar

Etter gjeldende rett er forsvarer pålagt å opplyse om hvilke bevis han vil føre, om det begjæres etterforskingsskritt, om det kreves oppnevnt sakkyndige meddommere, se straffeprosessloven § 265. Forsvarer skal også uttale seg om eventuelle sivile krav. Dette følges antakelig i varierende grad, noe som må anses som mindre heldig. Det foreslås at disse opplysningene skal sendes til retten, noe som trolig vil ha en viss disiplinerende effekt. I forslaget til endring bør det gå frem at forsvarer også, så langt forsvareroppdraget tilsier det, bør angi hvilke deler av sakens faktiske og rettslige sider forsvaret anser omtvistet, se lovutkastet § 34-4 (2) bokstav a. Dette vil føre til økt tidsbruk for forsvarer sammenlignet med dagens praksis. Det vil trolig føre til merutgifter til salær og krav om økt salær.

Et krav om tilsvar antas likevel, i samspill med øvrige forslag til endringer, å gi retten grunnlag for å drive bedre saksforberedelse og føre til større konsentrasjon og effektivitet ved gjennomføringen av hovedforhandlingen. Det antas at tilsvar i

utgangspunktet bør være obligatorisk, men at det bør være svært kortfattet i mindre saker. Videre at retten skal ha adgang til å bestemme at tilsvaret kan unnlates i mindre og enkle saker. Et alternativ er at forsvarer bare har tilsvareplikten dersom retten pålegger det. En tredje mulighet er å gjøre det obligatorisk å gi visse opplysninger, slik som i dag (se straffeprosessloven § 265), men med en mulighet for retten i større og kompliserte saker til å oppfordre forsvarer til også å gi opplysninger som nevnt i lovutkastet § 34-4 (2) bokstav a.

Tilsvaret fra forsvarer kan bidra til å hjelpe dommeren til å drive aktiv saksstyring, og at økt tidsbruk for forsvarer vil kunne innebære besparelser i form av kortere hovedforhandlinger. I hvilken grad kan man forvente dette? Hva er DAs vurdering av om plikt til å inngi tilsvaret bør gjøres obligatorisk i alle saker eller om det kun bør være tilsvareplikten dersom retten pålegger det? Bør det være obligatorisk å gi enkelte opplysninger, jf. det tredje alternativet ovenfor? Hva er implikasjonene for regelverket knyttet til salær- og stykkpris for de ulike alternativene? Hva er forventede utgiftsøkninger på kap. 466? Kan DA si noe om forventede besparelser?

2.4 Kreve at påtalemyndigheten skal oversende dokumentbevisene som skal føres for retten, sammen med tiltalen og bevisoppgaven

Vi antar at dette vil kunne gi retten bedre forutsetninger for aktiv saksstyring i saksforberedelsen, uten at det påfører påtalemyndigheten nevneverdig merarbeid. På hvilken måte og i hvilken grad vil dette legge til rette for aktiv saksstyring og kortere hovedforhandlinger?

2.5 Utvide rettens adgang til å gjøre seg kjent med politidokumentene i straffesaken

Forslaget går ut på å tydeliggjøre rettens adgang til å gjøre seg kjent med politidokumentene i straffesaken og utvide den til å gjelde på alle stadier av saken, slik at retten bedre kan følge med på samt kontrollere bevisføringen og omfanget av denne. Retten vil også få tilgang til politiforklaringer som leses opp under hovedforhandlingen. Det antas at forslaget vil medføre en samlet ressursbesparelse gjennom mer konsentrerte hovedforhandlinger i større og kompliserte straffesaker, selv om dommeren i noen saker vil bruke noe mer tid under saksforberedelsen. I hvilken grad vil dette føre til økt tidsbruk for dommere i saksforberedelsen? På hvilken måte og i hvilken grad vil det bidra til aktiv saksstyring og kortere hovedforhandling?

2.6 Begrense tiltalte, fornærmede og etterlattes krav på tilstedeværelse i saksforberedende møte til tilfeller hvor slik tilstedeværelse er nødvendig, og fastsette at møtet som regel avholdes som fjernmøte

Forslaget kan legge til rette for at saksforberedelse kan skje effektivt i fjernmøte, samtidig som det ikke utelukker at avklaringer kan skje gjennom uformell kontakt mellom aktørene og retten som i dag. Spørsmålet om det er nødvendig med saksforberedende møte skal bero på rettens skjønn. I hvilken grad vil dette i praksis føre til besparelser?

2.7 Utvide rettens adgang til å treffe beslutninger under saksforberedelsen etter skriftlig behandling, til alle saker hvor ikke muntlig behandling etter en konkret vurdering er nødvendig

Forslaget kan legge til rette for en mer effektiv saksforberedelse, ved at det ikke stilles krav om muntlig behandling i saker hvor det ikke er behov for det. I hvilken grad vil dette i praksis føre til besparelser?

2.8 Gi retten hjemmel til å kreve skriftlig redegjørelse fra påtalemyndigheten utenfor «særlige tilfeller», samt gi påtalemyndigheten uttrykkelig kompetanse til å sende inn en slik redegjørelse på eget initiativ

Redegjørelsen kan gjelde enkelte utvalgte spørsmål og ikke nødvendigvis hele saken. Det antas at økt bruk av skriftlig redegjørelse i større eller kompliserte saker kan bidra til en mer effektiv og rasjonell saksforberedelse. Retten bør bare be om redegjørelse i de sakene der den etter en konkret vurdering finner at det er et reelt behov for slik klargjøring. Et typisk eksempel er der straffesaken inneholder underliggende sivilrettslige problemstillinger slik som bl.a. i saker om skattesvik. Det vises til merknadene om regelens anvendelsesområde i rapporten «Bedre og mer effektiv straffesaksbehandling» punkt 5.3.3 samt vedlegg 1 side 36. I hvilken grad er dette nyttig og praktisk relevant? Er det et behov for endring?

2.9 Gi retten hjemmel til å pålegge partene å inngi sluttinnlegg før hovedforhandlingen i store og kompliserte saker

Virkemidlet vil antakelig særlig være aktuelt der det har skjedd en utvikling siden påtalemyndighetens oversendelse og forsvarers tilsvarende. Det vil isolert sett innebære økt tidsbruk for påtalemyndigheten og forsvarere. Det antas at sluttinnlegg kan være et nyttig virkemiddel i enkelte store eller kompliserte saker samt legge til rette for en mer konsentrert hovedforhandling. Sluttinnleggene skal være oversiktspregede. I hvilken grad er dette nyttig og praktisk relevant? Vil bruk av virkemidlet kunne føre til en mer effektiv avvikling av forhandlingene? Hva er implikasjonene for regelverket knyttet til salær- og stykkpris? Hva er forventede utgiftsøkninger på kap. 466?

2.10 Åpne for noe mer skriftlig bevisføring, slik at disposisjon, illustrasjon, oversikt eller annet hjelpemiddel kan brukes i hensiktsmessig utstrekning, og åpne for at skriftlige bevis kan gjennomgås uten opplesning, som etter tvisteloven § 26-2

Det antas at forslaget vil bidra til at bevisføringen i straffesaker skjer på en mer effektiv og rasjonell måte enn i dag. Hva er DAs vurdering av i hvilken utstrekning dette vil innebære besparelser for domstolene og partene?

2.11 Klargjøre i loven at det er adgang for partene til å føre bevis under innledningsforedraget og utvide rammene for forsvarers innledende bemerkninger, der dette er hensiktsmessig

Dette er antakelig allerede praksis i de fleste tilfeller. Hva er konsekvensene av dette forslaget?

2.12 Utvide rettens adgang til å avskjære bevis og forenkle dagens bevisavskjæringsregler

Utvidelsen vil særlig bestå i at retten gis adgang til å nekte ført bevis når bidraget til sakens opplysning ikke står i et rimelig forhold til hensynet til effektiv saksavvikling, sml. lovutkastet § 7-3. Særreguleringen av «bevis som er for hånden» foreslås også avskaffet, jf. §§ 292 og 293. Det antas at forslaget kan føre til mer konsentrerte hovedforhandlinger, særlig i saker med omfattende bevisførsel. Samtidig vil en mer robust bevisavskjæringsregel kunne føre til at aktørene blir mer bevisste på kravene til bevisføringens relevans og forholdsmessighet. Dette kan gi et potensial for besparelser. En foreløpig antakelse er at regelen bør utformes som en kan-regel, idet hensynet til en smidig prosess og andre hensyn kan tale for at retten unnlater å ta stilling til et vanskelig eller tidkrevende bevisavskjæringsspørsmål. I hvilken grad vil dette innebære besparelser i form av kortere hovedforhandlinger? Er det andre relevante konsekvenser?

2.13 Åpne for at lagmannsretten kan bygge på uomtvistede deler av underinstansens dom, jf. § 331 tredje ledd, uten at denne leses opp i større utstrekning enn nødvendig, sml. § 305

Endringen vil kunne medføre at det spares tid under ankeforhandlingen som ellers ville vært brukt til opplesning, men det må sikres at også meddommerne i nødvendig utstrekning er innforstått med innholdet i underinstansens dom. I rapporten «Bedre og mer effektiv straffesaksbehandling i domstolene» punkt 6.3 anbefales det at adgangen etter straffeprosessloven § 331 tredje ledd brukes i større utstrekning enn i dag og kan gi mulighet til tidsgevinst i en del saker. Det er derfor aktuelt å gi signaler om dette i

forarbeidene. I hvilken grad innebærer dette besparelser? Kan det tallfestes eller eksemplifiseres?

Departementet opplyser for øvrig om at det vurderes å sende følgende forslag på høring:

- Innføre begrensninger i ankeinstansens overprøving av saksstyrende avgjørelser, etter mønster av tvisteloven § 29-3 annet ledd (eventuelt også tredje ledd). Formålet er å redusere prøvingsintensiteten ved anke over rettens avgjørelser om saksbehandlingen eller bevisføringen. Det antas at dette vil motvirke at retten blir for tilbakeholden i sin saksstyring, herunder ved tilskjæring av bevisføring. Det antas også at en slik regel vil kunne føre til færre opphevelser etter anke.
- Lempeligere krav til tilståelsesdom for poster i siktelsen som kun kan straffes med bøter, det vil si at det kun stilles krav om skylderkjennelse og ikke en full uforbeholden tilståelse for disse forholdene. Forholdene kunne i prinsippet derfor vært avgjort ved forelegg. En slik regel vil kunne føre til at saken ikke returneres til påtalemyndigheten fordi siktede ikke husker ett eller flere av forholdene, som noen ganger forekommer. Forutsetningen er som nevnt at de aktuelle forholdene kun kvalifiserer til bøter, samt at retten ikke finner pådømmelse betenkelig.

3. Tingrettens sammensetning

Vi ber om å få utredet konsekvensene av følgende forslag:

3.1 Åpne for at saker om ikke vedtatt forelegg kan pådømmes uten lekdommere, selv om strafferammen er høyere enn ett års fengsel

Det oppstilles dermed ikke krav utover det gjeldende vilkåret om at behandlingsmåten ikke må være «betenkelig». Dette forutsetter en konkret vurdering av om sakens kompleksitet, alvorlighetsgrad eller øvrige omstendigheter krever bruk av lekdommere. Dersom det er aktuelt å idømme fengsel eller samfunnsstraff, bør dette normalt medføre at tingretten skal settes med lekdommere. I hvor mange saker er dette aktuelt? I hvilken grad vil det medføre besparelser (kap. 414)?

3.2 Gi dommerfullmektiger kompetanse til å behandle saker om grov narkotikaovertrødelse selv om strafferammen er inntil 10 års fengsel

Det antas at erfarne dommerfullmektiger i mange tilfeller vil kunne håndtere slike saker på en god måte, og at dette vil kunne ha en viss positiv effekt på saksavviklingen i tingrettene. DA har i brev til departementet 16. mai 2019 uttalt at en slik endring «kan sannsynligvis ha betydning for saksavviklingen særlig i domstoler som har forholdsvis mange saker av denne karakter. Det må da kunne forventes en noe kortere saksbehandlingstid». Hvor mange saker dreier det seg om at dommerfullmektiger får

utvidet kompetanse? I hvilken grad vil det bidra til å bedre saksavviklingen i tingrettene?

4. Gjenåpning

Til orientering vurderer departementet følgende endringer, og vil be Kommisjonen for gjenopptakelse av straffesaker om vurdering av konsekvenser:

- Mer fleksible regler for når fornærmede og etterlatte skal involveres i en sak om gjenåpning. Det vil si at involvering kun skjer «når saken tilsier det». Endringen kan bidra til at det ikke brukes unødvendige ressurser på involvering av pårørende, og at disse slipper belastningen med å bli unødvendig involvert.
- Oppheve adgangen til å beslutte gjenåpning før rettskraft av visse dommer, ettersom regelen er unødvendig.
- Kommisjonen for *gjenopptakelse* av straffesaker endrer navn til Kommisjonen for *gjenåpning* av straffesaker. Endringen antas å ha helt begrensede økonomiske og administrative konsekvenser, og det antas at eventuell merutgifter kan tas innenfor virksomhetens gjeldende ramme.

5. Påtalemyndigheten og påtalevedtak

Til orientering vurderer departementet følgende endringer, og vil be Politidirektoratet og Den høyere påtalemyndighet om vurdering av konsekvenser. Dersom DA har synspunkter på økonomiske og administrative konsekvenser under punktene nedenfor, ber vi om innspill på dette.

- Innføre adgang for påtalemyndigheten til å gi forhåndstilsagn om straffepåstand («plea bargaining»), som kun kan overprøves av domstolene når det er klart at reaksjonsfastsettelsen ellers vil bli feil. Det er ønskelig å innrette en slik endring på en måte som vil virke motiverende for og også øke antall tilståelser. Samtidig er det en fare for at mistenkte som også uten en slik ordning ville tilstått, ikke vil avgi forklaring før forhåndstilsagn foreligger.
- Klargjøre og lovfeste at politimester og leder av statsadvokatembete har instruksjonsmyndighet i den enkelte straffesak. Dette vil kunne bidra til å tydeliggjøre forventningen til og behovet for overordnet ledelse og styring av påtalemyndighetens håndtering av straffesaker. Dette kan gi en mer hensiktsmessig tilskjæring av etterforskning og irretteføring av straffesaker, begrunnet i effektivitets- og ressurs hensyn.
- Lovfeste at høyere nivå i påtalemyndigheten har instruksjonsmyndighet i enkeltsaker.

- Innføre en generell adgang for riksadvokaten til å delegere påtalekompetanse for visse sakstyper, for å gi større fleksibilitet og mulighet for bedre ressursutnyttelse. Dette kan medføre kortere saksbehandlingstid.
- Utvide statsadvokatenes adgang til å delegere påtalekompetanse til politiet i enkeltsaker. Delegasjon av påtalekompetanse vil i hovedsak være aktuelt i sakene der det i dag oppnevnes politiaktør. En slik endring antas ikke å medføre merarbeid for påtalemyndigheten i politiet, som uansett vil utforme siktelse og begrunne denne i en påtegning til statsadvokaten. Det antas at dersom politiet treffer påtaleavgjørelsen samtidig, vil det frigjøre ressurser hos statsadvokatene til å behandle mer alvorlige saker raskere og til å drive mer fagledelse.
- Innføre kompetanse for politiet til å treffe beslutning om henleggelse i alle saker, eventuelt begrenset til påtalejurister med utvidet påtalekompetanse og til sakstyper hvor ikke riksadvokaten har bestemt at henleggelse skal besluttes av statsadvokaten. En slik endring antas å være ressursbesparende for statsadvokatembetene, som vil treffe færre henleggelsesbeslutninger. Tilsvarende vil riksadvokatembetet få færre klager til behandling, som istedenfor vil måtte behandles på statsadvokatnivå.
- Avskaffe kravet om samtykke for at møtende aktor kan frafalle riksadvokattiltale. Forslaget innebærer at det i de aktuelle sakene ikke må brukes ressurser på å innhente samtykke, men det er antakelig neppe snakk om nevneverdige besparelser.
- Tydeliggjøre i loven statsadvokatenes ansvar for fagledelse. God fagledelse av påtalejuristene i politiet er en viktig forutsetning for høy kvalitet og effektivitet i straffesaksbehandlingen, og en slik endring vil understreke viktigheten av fagledelse, og dermed være et bidrag til god fagledelse.
- Utvide riksadvokatens adgang til å overføre saker til Spesialenheten i tilfeller hvor hensyn til uavhengighet, offentlig tillit eller andre grunner tilsier det.
- Presisere i loven at påtalevedtak skal treffes innen rimelig tid. Et slikt krav følger allerede av EMK og forslaget innebærer ingen endring av gjeldende rett.
- Lovfeste de viktigste henleggelsesgrunnene og utvide de formelle grunnlagene for henleggelse, herunder å la adgangen til å henlegge en sak av kapasitetsgrunner komme til uttrykk i loven. En slik lovfesting vil legge til rette for oversikt og kontroll med henleggelsespraksis, noe som er en forutsetning for god styring og effektiv ressursutnyttelse.
- Avskaffe krav om påtalebegjæring fra offentlig myndighet, idet strafforfølgning i slike saker som regel uansett forutsetter anmeldelse fra vedkommende myndighet.

- Klargjøre og forenkle lovens regulering av straffeforfølgningsplikten. Endringen er primært av lovteknisk og systematisk karakter.
- Foreta en viss oppmykning av vilkårene for å kunne gi påtaleunntatelse.
- Presisere i straffeprosessloven § 225 første ledd at det er påtalemyndigheten som har det formelle og overordnede ansvaret for etterforskningen i straffesaker.
- Synliggjøre i loven hvilke oppgaver som ligger til påtalejuristens rolle som etterforskningsleder og at etterforskning iverksettes av påtalemyndigheten, hvilket kan gi grunnlag for bedre ledelse av etterforskningsarbeidet i politiet.

6. Andre spørsmål

Vi ber om at DA så vidt det lar seg gjøre utrede konsekvensene av følgende forslag:

- Gi retten tilsvarende adgang til å nekte forfulgt et sivilt krav fremmet av påtalemyndigheten etter straffeprosessloven § 427, som for sivile krav fremmet av bistandsadvokaten eller skadelidte, jf. straffeprosessloven § 428 fjerde ledd. Det vil si dersom det «åpenbart er mest hensiktsmessig å behandle kravet i sivilprosessens former».
- Endre straffeprosessloven § 252 tredje ledd slik at påtalemyndigheten i tiltalebeslutningen, i tillegg til å angi det sivile kravets størrelse, så langt mulig skal måtte beskrive det krav som gjøres gjeldende, samt angi den faktiske og rettslige begrunnelsen for kravet, slik det følger av straffeprosessloven § 264 b annet ledd for så vidt gjelder krav fremmet av fornærmede.
- Tilføye i straffeprosessloven § 262 første ledd en adgang for retten – eventuelt etter oppfordring fra forsvarer – til å be om en mer utførlig angivelse av det sivile kravet «når dette er nødvendig for en forsvarlig behandling av det sivile kravet».
- Innføre en frist for å endre krav, påstand og påstandsgrunnlag for sivile krav, for eksempel 14 dager før hovedforhandlingen. Fristen skal også gjelde for nye bevis, i den grad det er nødvendig for en forsvarlig behandling av det sivile kravet. Fristen skal ikke være preklusiv, men en oversittelse av fristen vil i stedet inngå som et moment i vurderingen av om det sivile kravet heller bør forfølges i sivilprosessens former, jf. straffeprosessloven § 428 annet ledd og eventuelt § 427, eller utsettes etter § 431. Meningen er ikke å innføre et nytt ledd i saksforberedelsen i «massesakene», men å sørge for at mer kompliserte sivile krav blir godt nok forberedt til at de kan behandles forsvarlig i straffesaken.
- Påtalemyndigheten skal kun uttale seg om krav om erstatning og oppreisning etter strafforfølgning når Statens sivilrettsforvaltning (SRF) ber om det, jf. straffeprosessloven § 449 første ledd annet punktum. Formålet er kortere saksbehandlingstid i politiet før kravet sendes til SRF.
- Oppheving av ordningen med private straffesaker.
 - Hvor mange innkomne private straffesaker var det i 2019?
 - Hvor mange private straffesaker har blitt avgjort og avvist de siste fem årene fordelt per år?

Departementet ber om DA svar på bestillingen innen 5. juni 2020. Til orientering er tilsvarende brev sendt til Politidirektoratet og Riksadvokatembetet.

Med hilsen

Fredrik Bøckman Finstad
ekspedisjonssjef

Sven Olav Gunnerud
avdelingsdirektør

Dokumentet er godkjent og sendes uten signatur

Kopi til: Riksrevisjonen